

ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ПОШУКОВО-ТВОРЧИЙ СПОСІБ ЗАСВОЄННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ

Пивовар Н.М., Хілінська Т.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Технологія педагогічного впливу – це науково-обґрунтований вплив, побудований на основі психології, педагогіки, соціології та етики. Педагогічна технологія виступає компонентом професійної майстерності вчителя будь-якої спеціальності. Вона складається з системи певних умінь та навичок педагога, які він творчо реалізує під час впливу на вихованця чи групу вихованців.

Цікавим на наш погляд у системі екологічного виховання і навчання є застосування технології «навчальне дослідження». Сутність цієї технології зводиться до наступного:

1. Постановка навчальної проблеми для всієї теми.
2. Розробка методики розв'язку проблеми, яка включає:
  - а) вивчення й конспектування навчальної та додаткової літератури з змісту проблеми;
  - б) розв'язок проблеми та висунення гіпотез;
  - в) практична перевірка припущень;
  - г) застосування одержаних розв'язків для вирішення інших проблем;
  - д) внесення доповнень у навчальну інформацію за результатами досліджень;
  - е) захист виконаної роботи.

Технологія навчального дослідження передбачає що: перш ніж розв'язувати проблему, необхідно уважно вивчити головні закономірності нової теми, а також додаткову інформацію, яка знадобиться для її розв'язку, знайти взаємозв'язки з вже засвоєною інформацією. Для розв'язку проблеми слід встановити також і між предметні зв'язки.

Розв'язок проблеми потребує використання спеціальних алгоритмів. Перше, це висловлення гіпотез. Задача учня – висунути якнайбільше їх. Передбачається, що учні самостійно складуть програми спостережень, вимірів та дослідів, і проведуть їх. На наступному етапі здійснюється поширення й поглиблення дослідницької роботи через розв'язок прикладних завдань. Це і є найсильнішим впливовим засобом на виховання особистості, коли учень вчиться застосовувати самостійно одержані знання і вміння у практичних та життєвих ситуаціях. Зростає самомотивація. Учень розуміє навіщо він навчається.

Привнесення досвіду практичного здобуття знань доповнює свідоме засвоєння навчальної інформації. Це дозволяє перейти на якісно новий рівень навчання – пошуковий і творчий. Учні вчать захищати роботу, обґрунтовують доцільність застосування методик дослідження та конкретні результати, отримані на кожному етапі дослідження, висновки і, що найважливіше, пропозиції щодо подальших досліджень.

Ми накопичили деякий позитивний досвід застосування технології навчального дослідження, на прикладі вивчення екологічного стану шкільних приміщень та території школи.

Окремим учням чи мікро групам ми даємо завдання типу:

1. Опишіть розташування школи у мікрорайоні. Визначте, на якій відстані школа знаходиться від виробничих і комунальних виробництв, житлових будинків, автостради. (Довідка. Згідно сангігієнічних норм промислові виробництва, лазні, пральня, магазини, ательє і таке інше повинні знаходитися на відстані не менше ніж 50 м, житлові будинки – не менше, ніж 10 м, автострада – 25 м).
2. Відома роль зелених насаджень в очищенні повітря. Так дерево середньої величини за 24 години відновлює скільки кисню, стільки необхідно для дихання трьох людей. Запиленість житлового мікро-

району на озелених ділянках на 40% нижча, ніж на відкритих площах. Зелений масив вловлює 70-80% аерозолів та пилу.

Визначіть, яку кількість пилу здатні затримати зелені насадження вашої пришкольної ділянки. Для цього підрахуйте й опишіть кількісний та видовий склад дерев та кущів. Зробіть висновок про роль зелених насаджень вашої школи у покращенні мікроклімату району. (Довідка. На листковій поверхні дорослої рослини в'язу шорстколистого за літній період до 23 кг пилу, на в'язі перистогіллястому до 18 кг, на вербі – до 38 кг, на клені – до 33 кг, на тополі канадській – до 34 кг, на ясені – до 27 кг, на бузку – 1,6 кг, на акації – до 0,2 кг, на лосі вузьколистому – до 2 кг).

Нами створені банки таких завдань.

Досвід проведення таких навчальних досліджень, довів, що ця технологія викликає у школярів великий інтерес до проблем екологічного характеру, сприяє виробленню умінь і навичок з вивчення оточуючого середовища, застосуванню теоретичних знань на практиці, виробляє активну життєву позицію.

Література

1. Злобін Ю.А. Основи екології. – К.: Лібра, 1998. – 248 с.
2. Педагогические технологии / Т.Г. Сальникова. – М.: ТЦ Сфера, 2007. – 128 с.
3. Шклярова О.А. Изучение экологического состояния школы // Биология в школе. – №3. – 1990. – С.44-47.

ДИДАКТИЧНА ГРА В ЕКОЛОГІЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА НАВЧАННІ ШКОЛЯРІВ

*Руденко Н.І., Хілінська Т.В.
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Спорідненість ігрової та навчальної діяльності давно привертають увагу науковців – педагогів та психологів. Серед різноманітних визначень гри, що враховували б її призначення навчати, розвивати дитину як дослідника світу у всьому його розмаїтті, ми надаємо перевагу формулюванню сутності гри, зробленому Д.Б.Ельконіном, суть якої зводиться до того, що гра є формою орієнтації в завданнях і мотивах людської діяльності. У цих словах найбільш узагальнено представлено значення гри у онтогенезі, причому не тільки в суто дидактичному, а й у соціально-орієнтаційному плані.

На тлі гри як явища людської культури існує я феномен педагогічної гри. В найбільш широкому розумінні її виділяє істотна ознака – чітко поставлена мета навчання і відповідний їй педагогічний результат, які можуть бути обґрунтовані, виділені в явному вигляді і характеризуються навчально-пізнавальною спрямованістю. Це робить можливим включення її в якості органічної складової навчального процесу, і – не тільки можливим, а й бажаним.

Проаналізувавши визначення дидактичної гри, що зустрічаються у відповідній літературі, ми побачили, що вони досить різноманітні. Тому ми пропонуємо сформульоване нами визначення: дидактичною є така педагогічна гра, домінуючою метою якої виступає досягнення позитивних якісних змін у системі результатів навчальної діяльності дитини.

Проведене нами міні-дослідження серед учнів та вчителів Хорошківської ЗОШ I-III ступенів Лубенського району показало, що 100% учнів 5-9 класів хотіли б, аби уроки з різних навчальних дисциплін включали елементи дидактичної гри чи повністю проводилися в ігровій формі. Проте